

ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างความฉลาดทางสุขภาพ
ด้านการใช้ยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้

ปิยมนต์ รัตนผ่องใส

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright © พ.ศ.2559 Mahidol University

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างความฉลาดทางสุขภาพด้านการใช้ยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้

THE EFFECTS OF HEALTH LITERACY ON MEDICATION USED PROMOTION PROGRAM IN UNCONTROLLED TYPE 2 DIABETIC PATIENTS

ปิยมนต์ รัตนผ่องใส 5636507 PHCN/M

พย.ม. (การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: สุนิษฐ์ ละกำป็น, กศ.ค.(การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร), ปาหนัน พิษขยัญญู, Ph.D.(NURSING)

บทคัดย่อ

ผู้ป่วยเบาหวานที่ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดไม่ได้ สาเหตุหนึ่งเกิดจากการใช้ยาไม่ถูกต้องทำให้มีความเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนและส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต การวิจัยกึ่งทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างความฉลาดทางสุขภาพด้านการใช้ยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ ต่อความฉลาดทางสุขภาพด้านการใช้ยาและความร่วมมือในการใช้ยา กลุ่มตัวอย่างคือผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ ที่มารับการรักษาที่คลินิกโรคเรื้อรังของเครือข่ายบริการสุขภาพของโรงพยาบาลหนองเสือ 4 แห่ง กลุ่มทดลองจำนวน 29 คน ได้โปรแกรมการเสริมสร้างความฉลาดทางสุขภาพด้านการใช้ยา จำนวน 2 ครั้ง กลุ่มเปรียบเทียบจำนวน 29 คน ได้รับการดูแลตามปกติจากคลินิกโรคเรื้อรัง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการให้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง 3 ครั้ง คือ ก่อนทดลอง หลังทดลอง และระยะติดตามผล

ผลการวิจัยพบว่าหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนความฉลาดทางสุขภาพด้านการใช้ยาคีขึ้นกว่าก่อนการทดลองและดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญ ($p\text{-value} < .05$) ที่ระยะติดตามผล กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางสุขภาพด้านการใช้ยาลดลงจากหลังการทดลองแต่มากกว่าก่อนการทดลอง แต่ไม่แตกต่างจากกลุ่มเปรียบเทียบ สำหรับความร่วมมือในการใช้ยา ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความร่วมมือในการใช้ยาคีสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญ ($p\text{-value} < .05$) แต่ไม่แตกต่างจากกลุ่มเปรียบเทียบ ที่ระยะติดตามผล กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความร่วมมือในการใช้ยาครั้งที่และดีกว่าก่อนการทดลอง ($p\text{-value} < .05$) แต่ไม่แตกต่างกับกลุ่มเปรียบเทียบ

สรุป โปรแกรมการเสริมสร้างความฉลาดทางสุขภาพด้านการใช้ยา สามารถทำให้ผู้ป่วยมีความฉลาดทางสุขภาพด้านการใช้ยาและความร่วมมือในการใช้ยาคีขึ้น แต่มีแนวโน้มลดลงหากไม่ได้รับการกระตุ้นต่อเนื่อง ทั้งนี้โปรแกรมนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเสริมความฉลาดทางสุขภาพด้านการใช้ยาสำหรับผู้ป่วยเบาหวานที่ไม่สามารถควบคุมน้ำตาลในเลือดได้

คำสำคัญ: ผู้ป่วยเบาหวานที่ไม่สามารถควบคุมน้ำตาลในเลือดได้ / ความฉลาดทางสุขภาพด้านการใช้ยา / ความร่วมมือในการใช้ยา

THE EFFECTS OF HEALTH LITERACY ON MEDICATION USED PROMOTION PROGRAM IN UNCONTROLLED TYPE 2 DIABETIC PATIENTS

PIYAMON RATTANAPONGSAI 5636507 PHCN/M

M.N.S. (COMMUNITY NURSE PRACTITIONER)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: SUNEE LAGAMPAN, Ed.D.(CURRICULUM RESEARCH AND DEVELOPMENT), PANAN PICHAYAPINYO, Ph.D.(NURSING)

ABSTRACT

One reason why diabetic patients can not control their blood sugar levels is non adherence which causes them to be at risk of complications that affect their quality of life. The purpose of this quasi-experimental research was to investigate the effects of health literacy on medication used promotion program in uncontrolled type 2 diabetic patients on health literacy on medication used and their medication adherence. The participants were uncontrolled blood sugar patients at chronic disease clinic of 4 network health services of Nong Suea Hospital. The experimental group (N=29) participated in health literacy on medication used promotion program for 2 times and the comparison group (N=29) received normal care from the chronic disease clinic. Data were collected by self-administered questionnaire for 3 times before the intervention, after the intervention, and on the follow up.

The results revealed that after the intervention of the health literacy on medication used promotion program, the score of the experimental group was significantly higher than before the intervention program and the comparison group (p-value<0.05). On the follow up, the health literacy on medication used promotion program score of experimental group decreased. However, it was still significantly higher than before intervention but there was no difference when compared with the comparison group. For the medication adherence, it was found that medication adherence score of experimental group was significantly higher than before intervention score (p-value <0.05), but there was no significant difference from the comparison group. On the follow up, there was no difference on medication adherence of the experimental group after intervention, but it was significantly higher than before intervention (p-value <0.05). However, there was no difference on medication adherence score on follow up from comparison the group.

In conclusion, this health literacy on medication used promotion program improved the health literacy on medication used of type 2 diabetic patients and heightened their medication adherence. The health literacy on medication used and medication adherence of the patients trended downward if the program was not administered. This program can be applied to promote health literacy on medication used in uncontrolled type 2 diabetic patients.

KEY WORDS: UNCONTROLLED DIABETIC PATIENTS / HEALTH LITERACY ON MEDICATION USED / MEDICATION ADHERENCE